

senkinek semmit ne adjon, mert *szóval való commissióknak* helye nem létszen. Ezent értsen *vaj, méz, szalonna, só*, és minden kezében bizott, uram ő nagysága házaiban lévő élések és jókrul.

7. Mindenféle nyers *gyümölcsöket* takarékosan költsön és oda erogálja, ahová ő nagyságok parancsolják, és azmik helyben vagnak, oly száraz helyben tartsa, hidegtül, féregtül úgy oltalmazza, hogy meg ne vesszenek, és meg ne rothadjanak.

8. *Vajat, mézet, olajt* az majorbul és az jószágbul azmit felvisznek, oly tisztán és jó helyben tartsa, hogy valami *penész* az nedvességtül meg ne vesztegesse s kár ne essék benne.

9. Mindenekben, udvarbíró uramtul halgasson, és hire nélkül olyat ne erogáljon, mely az ő kegyelme instructiója kívül volna, azkibül számadásra az udvarbírónak nehezítetődnek, mert ha ez ellen oly erogatiókat térszen, maga fizeti meg az oly kárt.

10. Az *eczetekre* szorgalmatos gondot viseljen, azoknak *tötlelékek* udvarbíró uram jelenlétében legyen, az *borsöprűkre* vigyázzon, hogy sok ideig *égetetlen* ne tartsa, mert ha abból és maga gondviseletlensége miatt kár esik, maga fizeti meg.

11. Az *faggyúra, gyertyára*, és annak kiosztogatására gondja legyen, mikor? mennyit mártat? felírja, és azokról való erogatióirul is diarium szerint számot tartson.

12. Ha mit az commissiókra kiád, avagy ő nagyságok otltékekben praebendásoknak, és az úr asztalára mit költ, arról diariumot tartson, és az udvarbírónak, számadásának könnyebbségére mindennap *kétszer* bepraesentálja, és azokról magát quietáltassa.

Datum in oppido *Jósua*, die 12 mensis Martii anno 1652.

Eredetije az Orsz. Levéltár kincstári osztályának utasításai közt.

VAJNOR ÚRBÉRE AZ 1427—30 ÉVBÖL.

Item daz man den *Weinnarern* schol habn/an sand Gorgentag drey XIII tag pantayding/wann man richter vnd purger secz./Daz pantayding schol besiczen ain yeder hoffmaister/der herren des *Conuents* czü dem *heiligen krewcz*, welhem daz enpholichen würd/vnd sol geschechen auff dem grundt daselbs. vnd die czerung schol gen auff dy ganz gemain.

Item auch sind Sy phlichtig ainem yedem hoffmaister czefüren inden *hoff czw sand kathrey* ¹⁾ *holcz* alzuil im des notdürfft ist, vnd sol daz genomen werden aus der gmain/vnd das hêw was sein der Chellner oder sein dyener bedürffen in das haws.

Vermercht daz ain yeds *lechn* hat pey echkern dy dar inn gehorent wol pey XIII tagwerchen/oder Jeuch/Yeds nach seinem statt. Es sey ein halbs lechn oder ein virtail mit seiner czügehörung in allen velden

1) A conventnek *pozsonyi* udvarháza.

Item in *Tuenawluzzn* hat igleicher wol VIII tagwerch oder vier / wissmad Es sey I lechn oder ein virtail ainer abzuil alz der ander.

Item vnder dem *weingart* pirig do ist ee gewessen ain waid /daz habent Sy *vnder sich getaitt* czü wainarn czü wissmad, alzo daz yedm wol puert (= gebührt) II tagwerich.

Eredetiye Pozsony város levéltárában az osztrák heiligenkreutzi convent *vajnorí* birtokkönyvében XLIII—XLV. lapon alinea 4—7, illetve 3.

Közli: *Dr. Kováts Ferencz.*

A KASSAI CSISZÁROK ÁRSZABÁSAI.¹⁾

I.

Böcsületes nemes uram, bíró uram, böcsületes nemes tanácsbeli uraink! Megértettük az uraságtok akaratját és kívánságát, hogy *ki-ki az maguk mesterségéről limitátiót csináljon, hogy mint veszik és miben készül fel* kinek-kinek az ő mesterségekhez illendő *szerszámok*.

Mi az *csiszári mesterséghez* illendő szerszámokat, lehetetlen, hogy mindent, azmi hozzá illendő, voltaképpen megír hassuk, mert sokféle módon és formán csináltatják; némelyeket, *ezüstösöket* sokféleképpen, azki hogy kívánja, némely *munkásabb, bársonnyal* és egynehányféle *czápával*; ²⁾ az *czápa* is egyik az másiktól különböz, jobb és drágább, az munkája némelynek kétannyi, azmely lehetetlen, hogy magunk is megtud hassuk, hanem csak akkor, azki mint kívánja és csináltatja, mi is ugy *alkuszunk* vélek, azmit megérdemlünk.

Azmi az *vasmívet* illeti, arról alkalmasan írhatunk, de még azt sem tudhatjuk illendőképben, miben készüljön fel egy *szablya*: vasával, hozzá illendő szerszámával együtt, mert sok szerszámából áll, ugymint: *szablyavas, kereszt, plé, bőr, deszka, enyü, faggyü, ólom, kovács-szén,*

¹⁾ Gazdaságtörténeti irodalmunkban, mindig nagy becsé volt: a megyei vagy városi árszabásoknak, és méltán, mert ezek, az illető kor ár- és értéktörténetének legbecsesebb kútfői. Azt azonban idáig nem vették észre, hogy ezeknek alapját viszont, az egyes iparos-czéhek külön-külön árszabásai képezik. A dolog t. i. úgy történt, hogy minden árszabás megállapítása előtt, az illető törvényhatóság felszólította az összes czéheket, hogy az általuk készített iparczikkek áráról véleményt adjanak; a törvényhatóság azután ezen czéhvélemények s árszabások alapján állapította meg kötelezőleg az egyes iparczikkeknek arra az időre érvényes árait. Látnivaló tehát, hogy ezek a czéh-árszabások még a törvényhatósági árszabásoknál is becsesebb kútfők, de nemcsak azért, mert alapvetők, hanem mert az egyes czéhek által javasolt árak, mindig az illető iparczikk előállításának körülményeivel (nyersanyag beszerzése, munkabérrel) lévén megokolva, egyúttal a régi magyar ipari technikával is megismertetnek.

Ezeknek fontosságától áthatva, buzgó munkatársunkat, Kassa sz. kir. város nagyérdemű főlevéltárnokát: Kemény Lajos urat kértem föl, hogy az őrizetére bízott gazdag levéltár magyar nyelvű czéh-árszabásait, a Szemle számára kikeresni és lemásolni sziveskedjék. Kemény főlevéltárnok úr mintegy 20 darab válogatott czéh-árszabást bocsátott rendelkezésünkre, melyeknek közlését ezennel megkezdjük.

²⁾ Czápa = Leder, das auf Fischotterart zugerichtet wird.